

Uitkomstenset voor genderbevestigende chirurgische zorg

**Een landelijke set voor de evaluatie van
genderbevestigende chirurgische zorg**

Versie 1.0, juli 2024

Nederlandse Vereniging
voor Plastische Chirurgie

HANDCHIRURGIE, RECONSTRUCTIEVE EN ESTHETISCHE CHIRURGIE

Federatie
**Medisch
Specialisten**

Initiatief

Nederlandse Vereniging voor Plastische Chirurgie

In samenwerking met

Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie, Nederlandse Vereniging voor Urologie, Nederlandse Vereniging voor Heelkunde, Nederlandse Vereniging voor KNO-heelkunde en Heelkunde van het Hoofd-Halsgebied, Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie, Nederlandse Internisten Vereniging, Patiëntenorganisatie Transvisie, Nederlands Instituut van Psychologen, Nederlandse Wetenschappelijke Vereniging voor Seksuologie, Nederlandse Vereniging voor Mondziekten, Kaak- en Aangezichtschirurgie.

Met ondersteuning van

Kennisinstituut van de Federatie Medisch Specialisten.

Financiering

Dit project werd gefinancierd door de Stichting Kwaliteitsgelden Medisch Specialisten (SKMS)

Colofon

Uitkomstenset voor landelijke registratie genderbevestigende chirurgie © 2024

Nederlandse Vereniging voor Plastische Chirurgie
Orteliuslaan 1
3528 BA Utrecht
Tel. (030) 76 70 484
Email: bureau@nvpc.nl
Website: www.nvpc.nl

Alle rechten voorbehouden.

De tekst uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën of enige andere manier, echter uitsluitend na voorafgaande toestemming van de uitgever. Toestemming voor gebruik van tekst(gedeelten) kunt u schriftelijk of per e-mail en uitsluitend bij de uitgever aanvragen. Adres en e-mailadres: zie boven.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Scope	4
Methode.....	4
Doelstellingen uitkomstenregistratie.....	5
Reikwijdte	5
Leeswijzer	5
Terminologie	5
Verantwoording	5
Uitkomstenset genderbevestigende chirurgische zorg	6
Tabel Operatietechniek (specifiek).....	7
Bijlage 1: Totstandkoming	8
Bijlage 2: Geraadpleegde documenten.....	9

Inleiding

Het project ‘Waarborging kwaliteit genderbevestigende chirurgie’ heeft als algemeen doel om de kwaliteit van genderbevestigende chirurgie in Nederland te borgen en om aan te zetten tot kwaliteitsverbetering en kennisontwikkeling in de toekomst. Het project bestaat uit drie onderdelen. Het eerste onderdeel is de ontwikkeling van een normenkader, welke de organisatorische randvoorwaarden voor het verlenen van kwalitatief goede en veilige genderbevestigende chirurgische zorg beschrijft. Het tweede is het samenstellen van een uitkomstenset, welke dient om de verleende genderbevestigende chirurgische zorg te evalueren en om een kwaliteitscyclus te bewerkstelligen. Het derde en laatste onderdeel van het project is een haalbaarheidsanalyse voor een landelijke kwaliteitsregistratie.

Voor u ligt de eerste uitkomstenset voor de evaluatie van genderbevestigende chirurgische zorg binnen Nederland. De uitkomstenset kan in de toekomst tevens gebruikt worden als basis voor het opzetten van een landelijke kwaliteitsregistratie.

Scope

De uitkomstenset heeft betrekking op genderbevestigende chirurgische zorg en richt zich specifiek op de volgende vier groepen van genderbevestigende ingrepen: feminiserende genitale chirurgie, masculiniserende genitale chirurgie, borst- en thoraxchirurgie en aangezichtschirurgie (vooral nog alleen feminiserende aangezichtschirurgie (facial feminization surgery (FFS))).

Chirurgische technieken die hieronder vallen zijn: vulvoplastiek, vaginoplastiek, orchidectomie (met en zonder scrotoectomie), mamma-augmentatie, mastectomie, metaidoioplastiek, phalloplastiek, urethraplastiek, scrotoplastiek, colpectomie en prothesiologie (erectie- en testisprotheses), ossale operatieve FFS technieken (cranioplastiek, genioplastiek, rhinoplastiek, zygoma osteotomie, Le Fort 1, bilaterale sagittale splijtingsosteotomie bimaxillaire osteotomie) en FFS technieken ten aanzien van de weke delen (voorhoofdslift met correctie wenkbrauwen en haarlijn verlaging, temporale herpositionering van de haarlijn, herdistributie van volume door middel van een deep plane facelift, aanpassing van de vorm van de ogen (blepharoplastiek inferior/superior), liplift en de platysmaplastiek met chondrolaryngoplastiek).

We erkennen dat er naast bovengenoemde ingrepen nog andere chirurgische opties voor genderbevestigende chirurgie mogelijk zijn en/of worden uitgevoerd. Deze operaties kunnen evt. later worden toegevoegd aan de uitkomstenset.

Methode

De concept uitkomstenlijst is als volgt tot stand gekomen:

- 1) Alle mogelijke uitkomsten van genderbevestigend chirurgie per behandelgroep zijn in kaart gebracht via literatuuronderzoek (wetenschappelijke literatuur en grijze literatuur waaronder bestaande uitkomstenregistraties)
- 2) Middels kwalitatief onderzoek onder stakeholders is achterhaald welke (soorten van) uitkomsten men het meest belangrijk vindt om te monitoren en met welk doel.
- 3) Binnen de werkgroep is vervolgens vastgesteld ten dienste van welke doelen de uitkomsten geregistreerd zouden moeten worden.
- 4) Uitkomsten passend bij deze doelen zijn geselecteerd en vervolgens geprioriteerd door de werkgroep.
- 5) Via een iteratief proces (werkgroep vergadering en email) is de uiteindelijke concept uitkomstenlijst door de werkgroep vastgesteld.

Doelstellingen uitkomstenregistratie

Door terugkoppeling van uitkomsten leren en verbeteren.

Hoofddoelen zijn:

1. Verbetering klinische behandeluitkomsten

- Verlaging complicatie risico
- Verbetering functionele uitkomsten
- Monitoring her operaties of heropname

2. Patiëntgerichte zorgverbetering

- Verhogen kwaliteit van leven
- Verhogen patiënt tevredenheid
- Verbeteren van de ervaring van zorg

Reikwijdte

De uitkomstenset is bedoeld voor alle zorgverleners en zorginstellingen die genderbevestigende chirurgische behandelingen uitvoeren in Nederland. Het beschrijft welke uitkomsten op welk moment bijgehouden moeten worden om de verleende zorg op een uniforme manier te kunnen evalueren. De specifieke meetinstrumenten (wijze waarop de uitkomsten worden gemeten) zullen vastgesteld worden bij het inrichten van de uitkomstenregistratie op basis van de op dat moment beschikbare wetenschappelijke kennis. Aan de hand van de uitkomsten kan worden bekeken of en hoe de kwaliteit van zorg kan worden verbeterd. Dit document is uitsluitend bedoeld om zorgverleners en -organisaties te ondersteunen in kwaliteitsmonitoring en evaluatie in Nederland, en is expliciet niet bedoeld voor andere doeleinden.

Leeswijzer

De uitkomstenset is ingedeeld in verschillende categorieën. Voor alle in de scope opgenomen genderbevestigende operaties zijn de volgende categorieën van toepassing: patiënt kenmerken, operatie, klinische uitkomsten peroperatieve complicaties, klinische uitkomsten korte termijn complicaties algemeen, extra behandeling en procedureel. Voor enkele behandelgroepen binnen de scope zijn er nog aanvullende uitkomsten geformuleerd in de categorieën klinische uitkomsten, korte termijn complicaties en patiënt gerapporteerde uitkomsten (PRO). In de uitkomstenset is dit expliciet aangegeven.

Terminologie

De term ‘transgender’ wordt gebruikt als paraplueterm voor alle personen wiens genderidentiteit niet overeenkomt met het toegewezen geslacht bij geboorte. In dit document wordt gezien de klinische context de term ‘patiënt’ gebruikt, dit staat voor cliënt, patiënt of zorgvrager. Daar waar mogelijk is in het document inclusief taalgebruik gehanteerd.

Verantwoording

De totstandkoming van deze uitkomstenset is beschreven in Bijlage 1. Het document valt onder de verantwoordelijkheid van de Nederlandse Vereniging voor Plastische Chirurgie (NVPC).

Uitkomstenset genderbevestigende chirurgische zorg

Categorie	Uitkomst / kenmerk	Keuzemenu	Tijdstip registratie				
			Direct na OK	90 dagen	6 mnd	12 mnd	
Patiënt kenmerken	Patiënt Identifier (BSN indien mogelijk)		☐				
	Leeftijd		☐				
	Gender identiteit		☐				
	Bij geboorte toegewezen geslacht		☐				
	Roken		☐				
	ASA klasse		☐				
	BMI		☐				
Operatie	Operatie techniek (specifiek)	keuzemenu Zie tabel operatie techniek	☐				
	OK-duur		☐				
	Peroperatief antibiotica		☐				
Klinische uitkomsten	Peroperatieve complicaties (Clavien Dindo (I-V))	keuzemenu	☐				
		Ureter letsel					
		Darm letsel					
		Blaas letsel					
		Rectum letsel					
		Anders					
	Korte termijn complicaties (Clavien Dindo (I-V))	Algemeen	keuzemenu		☐		
			Nabloeding				
			Seroom				
			Wondinfectie				
			Wonddehiscentie				
			Urineweginfectie				
		Fem. genitaal	(Partieel) Lap falen intern genitaal (vagina)				
			(Partieel) Lap falen extern genitaal (labia)				
			Meatus strictuur				
			Symptomatisch restant caverneus/spongiosum weefsel				
			Rectum letsel				
			Neo-vaginale stenose				
			Neo-vaginale prolaps				
			Anders				
		Masc. genitaal	(Partieel) Lap falen				
			Neo-urethra fistel				
			Neo-urethra strictuur				
			Urethra letsel				
			Ureter letsel				
			Darm letsel				
			Blaas letsel				
			Anders				
		Borst en thorax	Tepel necrose				
			Anders				
	FFS Anders						
	Extra behandeling	Cosmetische revisiechirurgie			☐		
Procedureel	Opnameduur			☐			
	Post-operatief antibiotica			☐			
Patiënt gerapporteerde uitkomsten (PRO)	Borst en thorax	(Nader te bepalen instrument)			☐		
		Tevredenheid met uitkomst operatie			☐		
		Tevredenheid met borstkas			☐		
	Genitaal	Tevredenheid met borsten			☐		
		Tevredenheid met uitkomst operatie				☐	
	FFS	Tevredenheid met genitaal				☐	
Tevredenheid met uitkomst operatie					☐		
	Tevredenheid met gezicht				☐		

Tabel Operatietechniek (specifiek)

(keuzemenu)

Operatie techniek (specifiek)										
Groep	Procedures	Technieken								
Borst & thorax	Mamma-augmentatie									
	Mastectomie	Keyhole techniek	Donut techniek	Batwing techniek	Dubbele incisie	Omgekeerde T techniek	Anders			
	Mastectomie tepels	Gesteeld	Transplantaat	Zonder terugplaatsen	Anders					
Fem. genitale chirurgie	Vulvoplastiek									
	Orchidectomie	Met scrotectomie	Zonder scrotectomie							
	Vaginoplastiek	Penis inversie	Penis inversie met FTG	Sigmoid	Peritoneum	Anders				
Masc. genitale chirurgie	Scrotoplastiek	Hoebeeke techniek	Anders							
	Metaidoioplastiek	Hage's techniek	Labial ring techniek	Extensive techniek	Anders					
	Phalloplastiek	Free Radial Forearm Flap	Pedicled Anterior Lateral Thigh	Superficial Circumplex Iliac Perforator	Latissimus Dorsi	Anders				
	Urethraplastiek	Labia minora flap	Free Radial Forearm Flap tube-in-tube	Free Radial Forearm Flap	Superficial Circumplex Iliac Perforator	Buccal mucosa	Perineostomie	Anders		
	Colpectomie	Robot benadering	Vaginale benadering	Anders						
	Prothesiologie	Testis-protheses	Erectie-protheses	Anders						
FFS	Ossaal	Cranioplastiek	Genioplastiek	Rhinoplastiek	Zygoma osteotomie	Le Fort I osteotomie	Bilaterale sagittale splijtings-osteotomie	Bimaxillaire osteotomie	Anders	
	Weke delen	Wenkbrauw-lift	Haarlijn-correctie	Deep plane facelift	Blepharoplastiek inferior	Blepharoplastiek superior	Liplift	Platysma-plastiek	Chondro-laryngo-plastiek	Anders

Bijlage 1: Totstandkoming

Betrokken partijen

- Nederlandse Vereniging voor Plastische Chirurgie
- Nederlandse Vereniging voor Heelkunde
- Nederlandse Vereniging voor Obstetrie & Gynaecologie
- Nederlandse Vereniging voor Urologie
- Nederlands Instituut van Psychologen
- Nederlandse Internisten Vereniging, Nederlandse Vereniging voor Endocrinologie
- Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie
- Nederlandse Wetenschappelijke Vereniging voor Seksuologie
- Transvisie

Een Ethicus is op persoonlijke titel aangesloten.

Werkgroep

- Prof. dr. M.G. (Margriet) Mullender (voorzitter), hoogleraar, NVPC
- dr. T.R. (Tim) Schäfer, plastisch chirurg, NVPC
- dr. T.H.J. (Tim) Nijhuis, plastisch chirurg, NVPC
- dr. J.N. (Jurriaan) Tuynman, chirurg, NVvH
- dr. K. (Karin) van der Tuuk, gynaecoloog, NVOG
- dr. G.L.S. (Garry) Pigot, Uroloog, NVU
- dr. E.B. (Elfi) Conemans, internist-endocrinoloog, NIV
- drs. J.T.W.M. (Joep) Roeffen, klinisch psycholoog, NIP
- drs. E.A. (Elise) Nelis, psychiater, seksuoloog, NVvP & NVVS
- dr. Ir. A.P. (Annabel) Markesteijn, cliëntvertegenwoordiger, Transvisie
- drs. C.A. (Carien) van Rijn, bestuurslid patiëntenvereniging, Transvisie
- Dr. A. (Anke) Oerlemans, ethicus

Klankbordgroep

- Dr. W.B. (Wouter) van der Sluis, plastisch chirurg, NVPC
- Dr. F.I. (Fedja) Vos, KNO-arts, NVKNO
- Drs. B.A. (Brigitte) Meijer, MKA-chirurg, NVMKA
- S. (Sam) Mulkens, cliëntvertegenwoordiger, Transvisie

Met ondersteuning van

- M. (Miriam) te Lintel Hekkert, adviseur, Kennisinstituut van Medisch Specialisten
- dr. K.P.J. (Kirsten) Top-Smits, adviseur, Kennisinstituut van Medisch Specialisten
- drs. P.J. (Pip) Roijer, arts-onderzoeker

Bijlage 2: Geraadpleegde documenten

- Pidgeon T, Franchi T, Lo A, Mathew G, Shah H, Iakovou D, Borrelli M, Sohrabi C, Rashid T. Outcome Measures Reported Following Feminizing Genital Reconstructive Surgery for Gender Affirmation in Transgender Women and Gender Diverse Individuals: A Systematic Review. *Plast Reconstr Surg Glob Open*. 2023 Mar 1;11(3 Suppl):23-24. doi: 10.1097/01.GOX.0000922556.88291.d7. PMID: PMC9946406.
- Roijer PJ, Vallinga MS, Jorna MMF, Pidgeon TE, Ket JCF, Bouman M, Mullender MG. Navigating Towards Standardization: A Systematic Review Mapping Outcome Measures in Masculinizing Genital Gender Affirming Surgery. 2024 Submitted.
- Uhlman K, Gormley J, Churchill I, Huynh M, Leveille CF, McRae MH, McRae MC, Musgrave MA. Outcomes in Facial Feminization Surgery: A Systematic Review. *Facial Plast Surg Aesthet Med*. 2024 Mar-Apr;26(2):236-244. doi: 10.1089/fpsam.2021.0293. Epub 2022 Apr 29. PMID: 35486849.
- Tolstrup A, Zetner D, Rosenberg J. Outcome Measures in Gender-Confirming Chest Surgery: A Systematic Scoping Review. *Aesthetic Plast Surg*. 2020 Feb;44(1):219-228. doi: 10.1007/s00266-019-01523-1. Epub 2019 Oct 29. PMID: 31664491.
- Uitkomstensets van Programma Uitkomstgerichte zorg;
<https://www.uitkomstgerichte zorg.nl/actueel/nieuws/2024/05/01/uitkomstensets>